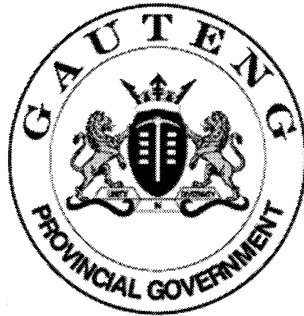

**SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN**

**OCTOBER / NOVEMBER
OKTOBER / NOVEMBER**

2004

**SESO THO PUO YA LAPENG
BOEMO BO MAHARENG**

Pampiri ya Boraro

SG

111-2/3

7 pages

SESO THO FIRST LANGUAGE SG: Paper 3

111 2 3

SG

**COPYRIGHT RESERVED / KOPIEREG VOORBEHOU
APPROVED BY UMALUSI / GOEDGEKEUR DEUR UMALUSI**

LEFAPHA LA THUTO LA GAUTENG

HLAHLobo YA MAKGAOLAKGANG

SESOTHO PUO YA LAPENG
BOEMO BO MAHARENG
(Pampiri ya Boraro)

NAKO: dihora tse 2

MATSHWAO: 80

DITAELO:

- Pampiri ena e na le dikarolo tse THARO e leng A, B le C tseo o tlamehang ho di araba.
 - Bala ditaello tse etellang karolo ka nngwe pele ka hloko pele o araba potso.
 - Ho karolo C kgetha buka e le nngwe feela eo o e badileng, ***Bokgeleke ba Basotho kapa Pelong ya ka.***
 - Kgetha potso e le nngwe feela bukeng eo o e kgethileng.
-
-

KAROLO YA A
POTSO 1
MOQOQO

Ngola moqoqo ka se le SENG sa dihlooho kapa setshwantsho se latelang. Bolelele ba moqoqo bo se fete LEQEPHE LE HALOFO.

- 1.1 Ha ka lehlakoreng le leng bophelo bo tshepisa, menyetla e ata, le thuto e bebofatswa, kemaro ya batjha dikolong e atile ka ho fetisisa. Ho senyehile kae?
- 1.2 Ka baka la dintho tse ngata tse etsahetseng dilemong tse robong tsa ho feta, tse jwalo ka ditlolo tsa molao, botlokotsebe, tlhokeho ya mesebetsi, jj, ke maikutlo afe, le ditabatabelo dife tse tlang ho wena mabapi le dikgetho tse bileng teng selemong sena.

- 1.3 Na diketso tse setshwantshong se e ke tse amohelang setjhabeng, haholoholo mehleng e e ya tokoloho le tlhopheho?

- 1.4 Dikolong, mesebetsing, le bophelong ka kakaretso re kopana le kgethollo ya batho ba tshwaeditsweng ke kokwana ena ya phamokate HIV/AIDS. Na sekolong/mosebetsing wa lona le ka etsang ebang ho na le moithuti/mosebetsi-mmoho/mosuwe ya tshwaeditsweng?
- 1.5 E se e le nako e ka bang selemo ho isa ho tse pedi letlole la ditjhelete la mmuso bakeng sa kgodiso ya bana ba dikgutsana le ba hlokomelwang ke batswadi / bahlokomedi ba sa sebetseng le theilwe. Dipalopalo tsa bana bana di ntse di eketseha ebile le dilemo di se di ekeditse. Ebe ditholwana tsa maemo ana e ka ba dife bokamosong ba moruo wa naha le ho bona bana bao ?
- 1.6 Mehopolo eo ke tlelwang ke yona ka senatla sena.

KAROLO YA B
DITEMA
POTSO 2

Kgetha lengolo le le LENG kapa tema e le NNGWE ho tse botsitsweng.
Bolelele bo se fete LEQEPHE ha ho ballwa hlooho le qetelo moo di hlokehang.

- 2.1 O badile phatlalatso ya mosebetsi wa bohlokomedi pampiring mme o na le kgahleho mosebetsing oo, haholo jwang hobane o na le ditlhoko tse batlehang. Ngola **lengolo la kopo** le arabelang phatlalatso eo..
- 2.2 Mosebetsi-moho, e bile e se e le motswalle wa hao, ha a sa tla mosebetsing ka tshwanelo ka mabaka a itseng. Le leng la mabaka ao ke tshebediso e mpe ya tahi. Mo ngolle **lengolo** o mo hlokomedise kotsi eo a tobaneng le yona ha a sa rarolle mathata a hae ka tshwanelo.
- 2.3 Ka nako e nngwe ho thusa/ ho tsebisa ba sepolesa ka seo o se bonang ho thusa motho ya hlekefetswang le bao a amanang le bona. Jwale ha re re o moahi ya ratang haholo ho thusa setjhaba mme se etsahalang ke sena: Haufi le moo o dulang o bona baithuti ba dikolo tse fapaneng ba fapakana ntlong e haufi. Ntho e makatsang ebile e belaetsa ke ho bona makoloi a majabajaba a fihlisana le bona nakong tsa hoseng pele ba eya sekolong. Ngola **tlaleho** eo o tla fana ka yona sepoleseng.
- 2.4 Moithuti wa sekolo sa lona o patwa mafelong a beke mme ditlhophiso kaofela di se di entswe ka ntle le tlhophiso ya tsa bophelo ba mofu. Lapeng labo ba o kopile hore o ba thuse ho ngola **tša bophelo ba mofu**. Di ngole.

1x15 = [15]

POTSO 3

Kgetha hape tema e le NNGWE feela, le yona bolelele bo se fete LEQEPHE

- 3.1 O fumane memo ya ho ya raling ya mokgatlo wa dipolotiki oo o leng setho sa ona. Memong eo o tsebisitswe letsatsi, nako le sepheo empa ka bomadimabe o ke ke wa hlola o tswella ho ya ka lebaka la tshohanyetso. Romella molaetsa ka **lengolo la khomputara (e-mail)** ho mongodi wa mokgatlo o mo tsebise.

KAPA

- 3.2 Lengolo la kopo ya mosebetsi leo o tlamehang ho le romella ramosebetsi le tlameha ho tsamaya **le lengolo la hao la boitsebiso (CV)** le hlalolang ka bokgutshwanyane hore o mang, o dula kae, o ithutetseng, bokgoni ba hao le batho ba o tsebang. Ngola ditaba tsa hao o ithekise.

1x15 = [15]

MATSHWAO A KAROLO YA B: [30]

KAROLO YA C
POTSO 4
DITSHOMO LE TSA SETSO

Dibuka tse botsitsweng karolong ena di pedi. Moithuti o tlameha ho kgetha buka e le NNGWE mme a arabe potso e le NNGWE ho yona.

Bokgeleke ba Basotho – R. Moeketsi

4.1 Bala qotso ebe o araba dipotso tse e latelang:

A. Bana ba Basotho ba ne ba re ha ho se ho qetilwe mosebetsi mme ho dutswe mollong mantsiboya, ba itlose bodutu ka papadi ya ho lothana. Ba ikarola dihlopha tse pedi ebe ba a phephetsana ka ho lothana. Ba phephetsang ba qala ka ho re “ka o lotha” ebe ba phephetswang ba a araba. O itshetlehile ka ditaba tse ka hodimo, qetella papadi ena:

Thato: ka o lotha

Tshepang : 4.1.1 _____ (1)

Thato: Mosadi ya tselana nngwe

Tshepang 4.1.2 _____ (1)

4.1.3 Ebang Tshepang a hlolwa ke karabo ya sona selotho seo o tlameha ho etsang? (1)

4.1.4 Ha ho etsahala hore mahlakore bobedi a hlolwe ke dilotho,ho etswang? (2)

4.1.5 Dilotho di phetwa neng? Hobaneng? (2)

4.1.6 Thuto e fumanwang dilothong ke efe? Dintlha di be HLANO (5)

4.1.7 Hlalosa dilotho tse latelang:

(a) Motho wa ka ya kenang matlo a notletswe. Ha a sa kene pele, batho ba tla robala ka ntle. (1)

(b) Tshimo eo e reng ha e lenngwe, mobu wa yona o be motsho (1)

(c) Mohlankana ya dulang lehaheng (1)

4.1.8 Fana ka matshwao a maelana. (5)

[20]

KAPA

4.2 Qoqa hakgutshwanyane ka dipapadi tse latelang:

- (a) Mohobelo (5)
 - (b) Lesokwana (5)
 - (c) Tsidiokwana (5)
 - (d) Mokgibo (5)
- [20]

KAPA

POTSO 5 MEQOQO

Pelong ya ka – S.M. Mofokeng

5.1 Bala qotso e latelang o ntano araba dipotso.

Ha re utlwane, ngwaneso. Ha ke re ke ne ke rapela ka hlahlobong ha se hore ke ne ke kopa hore ke tsebiswe tseo ke sa ithutang tsona. Tjhee, tseo ke sa di tsebeng e ne e le phoso ya ka, hobane ke sa sebedisa mpho eo ke e filweng ke Mmopi e leng boko ba ka, le sona sebaka sa ho ba sekolong. Tjhee, ke ne ke kopa matla a ho hlola letswalo le ka ho nna, matla a ho tseba ho sebedisa tsohle tseo ke ithutileng tsona. Ke ne ke kopa ho Modimo o mpe o mphe matla a ho kwala sekgeo sa bofokodi se hlahileng moyeng wa ka. Mme ka nnete e ne e ye ere ha ke qeta ke utliwe kgotso e kgutlela ka pelong ya ka, ho thothomela ho fela, ke boela ke nahana hape jwalo ka mehla. Mme hoo ke ntho e kgolo hlahlobong. Ba bangata ha kaakang ba feilang hobane ba tshohile, ba thothomela, ba sa nahane

- 5.1.1 Sekgeo sa bofokodi seo ho buuwang ka sona ke sefe? (1)
- 5.1.2 Lebaka le etsang hore motho ya ka hlahlobong a rapele ke lefe? (2)
- 5.1.3 Na ke nepo hore motho ya tsietsing a rapele ka nako eo? Hlalosa ha kgutshwane. (2)
- 5.1.4 Mosebetsi wa boko boo Mmopi a re fileng bona ke ofe? (1)
- 5.1.5 Mopheti o re ntho e kgolo hlahlobong ke efe? Hlalosa ka botlalo. (4)
- 5.1.6 Sera se seholo sa motho ya ngolang hlahlobo ke sefe? Hobaneng? (2)
- 5.1.7 Moqoqong ona ho thwe hlahlobo ke ntwana ya nnete. Hobaneng ho buuwa jwalo? (2)
- 5.1.8 Ntho e ngongorehisang motho ya sa tswa ngola hlahlobo, ha dikolo di se di kwetswe, ke efe? (2)
- 5.1.9 Hlahlobo e kgolo eo motho a tobaneng le yona bophelong ke efe? Hlalosa ka dintlha tse PEDI. (4)

[20]

KAPA

5.2 Bala qotso o nto araba dipotso.

BATHO" ba bangata ba tshaba sepetlele haholo hoo motho a yeng a dule hae bohloko bo be bo je setsi mme a fihle sepetlele a se a sa itsebe, a be a makale hore na o ne a fihla jwang teng, mohla a hlaphohelwang ha eba a hlaphohelwa. Hoba bongata ba bona ke bo yang sepetlele feela ho ya shwela teng, ho ya atisa palo ya batho ba shwellang sepetlele, ho ya fa sepetlele lebitso le lebe la ho re, "Nnyeo le nnyeo ba ne ba shwele sepetlele; sepetlele se qeta batho," empa nnete e le hore ba ipolaile e le bona ka ho se ye sepetlele nako e sa le teng. Sepetlele se a tshajwa. Ho batho ba bangata se emela ha ho se ho apolwa, ho apeswa, pobodi e se e sa fele: "Lethola o a kula, o se a bile a le sepetlele!"

5.2.1 O itshetlehile ka ditaba tsa qotso e ka hodimo qoqa ka tse latelang:

- (a) Bakudi (10)
(b) Baoki le dingaka (10)

MATSHWAO A KAROLO YA C: [20]

MATSHWAO KA KAKARETSO: 80